

kane, in 28. p. m. v imenovani votlini postavljene. Visoke ste po 7 $\frac{1}{2}$  čevljev in težke po 24 do 30 centov. Podobar Matevž Tome iz Šent-Vida nad Ljubljano je nju umno naredil in se tako praviga mojstra v svojim delu očitno pokazal. Kakó lepo stoji podoba sv. Petra. Tù se prav vidi uni učenec, ki je bil zavoljo Gospoda vse zapustil in ga zares ljubil; — in v podobi sv. Pavla se berž spozna goreči apostelj nevernikov z resnobnim obličjem, plešasto glavo, orlovim nosam in bolj majhno postavo, kakor ga Fleury v svojih zgodovinah (tom. 1. livre 2. tract. XXV.) popiše. — Hvala torej mojstru, kateri je pokazal, da tudi slovenski sinovi umetaljske dela dobro storiti znajo, ako se jim le prilika da, in da torej ni ravno treba samo na Laškim podobarskih izdelkov iskati.

### **Nova kmetijska podružnica na Krajskim.**

24. dan p. m. se je ustanovila podružnica Turjaško-Ribniška (Auersperg-Reifnitz). Za predstojnika so zbrani udje izvolili gosp. Jožefa Rudeža v Ribnici, — za odbornike pa g. Matevža Logarja v Ribnici, gosp. Janeza Koslerja mlajšiga v Orteneku, gosp. Janeza Zieglerja fajmoštra v Dolenji Vasi, in gosp. barona Alojzija Lazarini v Cobeljsbergu.

### **Omika in izobraženje Slovencev.**

(Spisal Svečan.)

(Konec.)

2. Vsaki Slovenec je dolžen in zavezan, se omikati in izobraževati za to, ker je državlján.

Človek je tudi dolžen za svojo časno srečo skrbeti; čas pa hiti, svet hitro napreduje; kdor toraj svojo omiko zanemari, tisti zaostaja in pride u škodo in nesrečo. Poglejmo na kmetijstvo, rokodelstvo, trgovstvo, in obertnijstvo! Koliko novih reči, od katerih naši predstariši še senjali niso; koliko čudnih naprav, ktere se marsikomu nemogoče zdejo!

Število ljudi na svetu silno hitro raste, zemlja pa noče bolj velika in široka in bolj rodovitna postati. Ako toraj hoče kmet na malem, tesnem prostoru toliko žeti, kolikor za svoj živež, za davke in druge reči potrebuje, mora on u kmetijstvu napredovati, da zemljo prisili, več in obilnejši sadja roditi. Ravno taka je tudi drugod. Rokodelci, kupčevavci, in obertniki se den na den množijo, tovarne (fabrike) se stavijo, stroji (mašine) se iznajdejo, da se mnogo lepe in čedne robe za dober kup nadela. Če hočejo toraj ljudje kaj dela imeti, se od njega živiti, in svojim drugim potrebam postreči, je očevidno treba, da oni u teh znanostih napredujejo. Kdor noče ubožati, mora knjige in časopise prebirati, da vidi, kako drugi ljudje polje obdeljujejo, živino redijo, in sadje požlahtnujejo, kako si u rokodelstvu, kupčiji, in obertniji naprej pomagajo, in se živijo; to se pravi: Slovenec se mora učiti, omikati. —

Naša nova vlada (ustava ali konstitucija) je vsim Avstrijancam mnogo novih in lepih pravic podelila; ustava je gospoda in kmeta, plemenitneža in prostaka, bogatega posestnika in bornega gostača (oferja) zastran državnih in srenjskih pravic enake storila: vsi državljani so pred postavo enakopravni (gleichberechtigt). Dalej je ustava vsakemu državljánu dala pravico in svobodo; da smemo u svojej srenji (sosesčini), kakor tudi v deželnem in državnem zboru, če je u nja izvoljen, brez straha odkritoserčno svoje misli razodeti, in za to alj uno reč pregovoriti. Prav imenitne pravice naša

začasna srenjska postava srenjam izroči; postavim gospodarstvo s srenjskim premoženjem, popravljanje srenjskih potov, skerb za šolo i. t. d. Tudi bojo srenje pomagale hudodelnike loviti, in jih višjim oblastnijam u pest izročevale, bojo pri popisovanju (konskribirengi), pri novačenju (rekrutirengi), cesarskim gosposkam na strani stale i. t. d. Kaj pa hoče srotle! pri taci rečeh govoriti, ako postav ne pozna, in ne ve, kaj sme biti, kaj ne sme biti, kaj bi bilo koristno, kaj škodljivo?

Po novej vstavi ima vsaki, ki bo za to izvoljen in poklican, pravico se vdeležiti ne samo pri postavodajanju za srenje, temuč tudi pri postavodajanju za celo deželo, ja za celo državo. Na deželnim zboru se bo pogovarjalo in posvetovalo od reči, ki deželo (kronovino) zadenejo, in se bojo za kronovino postave dajale: tako na državnim zboru za celo državo. Da Slovenec ne bo prisilen, poslance za deželni in državni zbor iz ptujega naroda voliti, in ptujce za svoje zastopavce in zagovornike izbirati, da bo tudi on v stanu pametno, modro in resno govoriti in sklepati, o koristnih in potrebnih naredbah svetovati in razsoditi, in kot umen in pravičen poslanec v zborih sedeti in sloveti: — je treba da se vsaki Slovenec na vso moč trudi in prizadeva, se omikati, si potrebnih znanost nabrati, se na višjo stopnjo izobraženosti vzdignuti.

Od Slovencev, in slovenskega naroda se je do marca 1848 malokedaj, ja clo nič kej slišalo, po ustavi so vsi narodi enakopravni. Ustava in ustavna enakopravnost bo pa Slovincem le tedej v prid prišla, kedar bojo Slovenci sami na svojih nogah stali, jo popolnoma v potrebovati in vživati znali. Dokler pa bojo Slovenci za drugimi narodi u omiki in izobraženosti zaostajali, bojo ptuji bolj učeni narodi tudi za nje politiko delali, nad njimi gospodarili, — Slovenci pa bojo kakor doslej hlapci in sužni ostali. —

Vse naše nove še tako potrebne in koristne naprave in postave, cela naša ustava ne bo nič pomagala, ako vsi državljani Avstrijske carevine, ako kmeti in gradjani, vsi nižji prosti ljudje ne bojo u znanostih napredovali: ustavna država potrebuje tudi izobraženih državljánov. „Dajte cesarju, kar je cesarjeviga!“ Vsaki je toraj dolžen, ustavnega cesarja in njegovo ustavno vlado podpirati, kar je pa brez omike in izobraženja nemogoče; le omikan in izobražen človek je u stanu, biti ustaven srenjčan, ustaven deželan, ustaven državlján. Za to je vsaki Slovenec dolžan in zavezan se omikati in izobraževati, ker je državlján. —

3. Vsaki Slovenec je dolžan in zavezan, se omikati, za to, ker je Slavján.

Že u naj starejših časih je bil slavenski narod velik, izobražen in slaven. U dogodivščini slavenskega jezika in slovstva pravi slavni Šafarik: „Vidili smo iz kratkega zgodopisa navad in šeg starih Slavenov, da so od nekadaj (že u nepomnjivih časih), že dolgo prej ko so se keršanske vere poprijeli, mile zveze gradjanstva, vojsko, kmetijstvo, trgovstvo in obertnijstvo poznali, in imeli vasi in mesta, svoje bogove in božje veže, u kterih so se zavolj žertvovanja, zavolj sodb, in zavolj občnega posvetovanja snidovali; da so sicer malikovavci bili, pa nikakor taki okrotniki alj divjaki, kteri bi nič ne bili vedili od jednega naj vikšega Boga, nič od neumerjočnosti duše; da so vsi s pripomočjo svojega vsim kolenom znanega jezika u neraztergljivo versto zedinjenih držav združeni bili. Na tako vižo so morali že tačas Slaveni svoje slovstvo in že zadosti izobražen, očiščen in na stopnjo popolnosti vzdignjen jezik imeti.“ Tako so naši predstariši, slavni Slavjani, še dolgo pred rojstvom našega zveličarja sloveli kot omikani in veliki narod. Od Tater do jadranskega, in od Tiroljskih planin do črnega morja so imeli svoje